

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Časopis Národní Jednoty Československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXIV (XXIII)

Chicago, Illinois

Duben (April) 1962

Číslo (No.) 4

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

Helena Kohoutová:

GETSEMANE

*Zahrado v Getsemane,
znám tebe, dobře znám,
když v slzách o samotě
za noci prodlévám.*

*Když odcizí se blízcí,
když vzdálen přátel kruh,
a nikdo nebdí se mnou,
a nezná mne, než Bůh.*

*Zahrado v Getsemane,
vím, že tak musí být,
vždy někdo nás chce zradit
a jiný zatražit.*

*Má právem svůj trn hloží
a tvrdost kamení;
obojí nelze vyjmout
z plnosti spasení.*

*Vždyť z tebe, Getsemane,
i útěchu smím vzít,
že Bůh je v strasti se mnou
a chce mi otcem být.*

Přemysl Pitter:

Nevíme dne ani hodiny.

V našem táboře pro uprchlíky u Norimberka žila česká rodina: maminka a tatínek — desetiletá Marcela a šestiletý Slávek. V únoru šla maminka do nemocnice, dát si vyjmout zanícené mandle, a už se nevrátila: zemřela ochabnutím srdce. Nato v srpnu narazil tatínek na auto: na místě byl mrtev. Marcela a Slávek rázem se stali sirotky.

Mnohý, o svou víru zápasící člověk, položí si otázku: Je-li Bůh láskavým Otcem a všemohoucím ředitelem všeho dění — jak může toto dopustit?

Co mu můžeme odpovědět jiného, než že neznáme Boží plány a nevíme nic o důvodech a příčinách náhlých katastrof a tragických událostí. Ale co víme a o čem se přesvědčujeme jest, že Bůh dovede mírnit rány a léčit bolesti a že nikoho neopouští, kdo sám neopouští jej. Slávek a Marcela našli nové milující rodiče a domov, ve kterém jsou do-

konale šťastni.

Písmo svaté nikterak nezamlčuje, že život je jedno velké drama, plné nečekaných zkoušek, strastí a bolestí. Sám Ježíš praví: "Na světě soužení míti budete; ale doufejte: já jsem přemohl svět!"

Jakto? On že přemohl svět? Což nepřemohl svět Ježíše? Nezvítězili nad Ježíšem jeho odpůrcové a nepřátelé?

Tak se může zdát jen povrchnímu pozorovateli. My víme, že kříž nebylo poslední slovo, že pravda nemůže potlačit lež, že zloba nemůže zvítězit nad láskou a dobrem.

Ale křesťané musí znát sílu a moc zla, musí vědět, že v tomto světě panují ještě jiné mocnosti než andělské. Apoštol Pavel praví v listě Efezkým: "Bojování vaše není proti krvi a tělu, nýbrž proti démonským mocnostem, proti duchovým silám zla v oblastí duchovní."

Možná, že to byly právě tyto démonské síly, které vzaly život rodičům Marcely a

KRESTANSKÉ LISTY A HUSOV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křesťanské Listy 1898 Husův Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter

2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado

Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
posílejte na redaktora.

Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvků
Jednotě . . . k podpoře strádajících
uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě
na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.,
Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

Slávka, jako zničily životy milionů ve válce.
Ale znamená to opravdu jejich konečné vítězství?
Má smrt poslední slovo?

Karel Havlíček Borovský, o němž se mnozí domnívají,
že byl nevěrec, napsal tyto verše, které jsou důkazem,
jak hluboce věřící byl to člověk:

*Co lid smrtí jmenuje
není ještě konec.
Umíráček jenom je
divadelní zvonec.*

*On tu jenom znamená,
kdy je aktů meze,
kdy vystoupí opona,
kdy se dolu svezí.*

*Po aktu se vždy znovu
herci jen přestrojí,
ale aktů věčný běh
nikdy neustojí.*

Takovou dává Havlíček odpověď na otázku,
zda smrt má poslední slovo. Zdalipak nám
nevstupuje na mysl zvolání apoštola: "Ó smrti,
kde je osten tvůj? Ó peklo, kde je vítězství tvé?"
A na jiném místě praví:

"Víme přec, že, až bude náš pozemský stan
zrušen, máme domov od Boha, dům nezhoto-
vený rukama, ale věčný v nebesích." A co
může více utvrdit ve víře v posmrtný život,
nežli Ježíšovo prohlášení: "V domě Otce mého
je mnoho příbytků. Kdyby tomu tak nebylo,
což bych vám byl řekl, že vám jdu připravit místo?"
(Jan 14,2.)

Pozoruhodný jest též další výrok Pavlův v
listě Tesalonickým: "Nechciť pak, abyste nevěděli
o těch, kteří zesnuli, abyste se nemoutili jako
jiní, kteří naděje nemají." Rozuměj: naděje v
pokračování života po tělesné smrti. (1. Tes. 4,13).
Apoštol Pavel tedy chce, abychom věděli o těch,
kteří zesnuli. To není nábádání k všetečnému
okultismu, ani pobídka k zahrávání si s neznámými
silami v oblasti duchovní, nýbrž výzva, abychom
zůstávali v duchovním obecenství s těmi,
kteří nás předešli. Ve vědomí, že svazky
duchovní nemůže smrt přervat, spočívá velká
útěcha.

Avšak smrt nemá nás zastihnout nepřipravené!
Kdysi jsem byl požádán, abych navštívil v
starobinci jistou stařenku. Její dcera mne
upozornila, že maminka už dlouho nevydrží,
ale abych to neopozdil. Stařenka mne přivítala
radostně, ale hned mne šeptala: "Jsem už na
odchodu; ale děti to neříkejte, ona by se
rmoutila." A pak prosila: "Vynravujte mi něco
o smrti!" Řekl jsem jí: "Smrt je milosrdný
anděl, který otvírá bránu do nového života."
— "Jestli pak se tam uvidíme?" ptala se mne
při loučení. "Budete-li chtít, tak ano,"
odpověděl jsem. "Chci se s vámi zase setkat",
řekla. Prohodil jsem žertem: "Ale já nevím,
jestli vás poznám!" — "Budu tam na vás
čekat," pravila vážně. "Já vás určitě poznám!"
Nepochybuji o tom, že má stařenka bude
jedna z prvních bytostí, které mne na prahu
duchovního světa přivítají. Těším se na to.

Ježíš nechce, abychom nemysleli na smrt.
Praví: "Bdětež! Nevíte zajisté ani dne ani
hodiny." Staré české přísloví říká: "Mladý
může, starý musí." Jde jen o to, abychom
byli stále připraveni, ať mladí, ať staří.

V čem záleží tato připravenost? Abychom
měli napsanou poslední vůli? Abychom měli
pořádek v účtech a zásuvkách? Snad také.
Ale především: pořádek v duši.

Velice důležité je vědět, že náš život nekončí smrtí, ale že bude mít velikou dohru: soud. Písmo svaté mluví na mnoha místech o soudu. "Uloženo jest lidem jednou umřít a potom bude soud." (Žid. 9,27). Lidé neradi slyší o soudu a také žijí tak, jako by soudu nebylo. A přece Písmo jasně praví: "Skutkové jejich jdou za nimi!" I moje skutky, i tvoje, a všechny: dobré i zlé. A také vím, že nikdo z nás by neobstál před Boží tváří, kdyby nebylo Boží odpouštějící lásky.

Jenže my si to odpouštění Boží představujeme nějak náramně fešácky. Je takové snadňoučké a sladňoučké křesťanství, které namlouvá člověku: vyzpovídáš se, dostaneš rozhřešení a všechno bude v pořádku! Nebo říkáš: uvěřil jsem v Pána Ježíše jako svého osobního Pána a Spasitele — a on mi všechny hříchy smazal!

Je to opravdu biblické? Není to osudný sebeklam? Není to lehkovážné a opovážlivé spoléhání na milosrdenství Boží? Bůh není dobrácký stařec, který se dá modlitbami uškemrat. Ta moje chorá stařenka nebyla učený theolog, ale dobře to vystihla slovy: "Všem jsem odpustila, na nikoho se nehněvám a nejvíce se modlím za ty, kdo mně ublížili. Proto mám pevnou naději, že Bůh odpustí i mně. Vždyť Pán Ježíš nás naučil se modlit: Odpust' nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům!" Čili, dodávám já, bez našeho odpouštění ani odpuštění pro nás. "Láska přikryje množství hříchů", praví apoštol Petr. Proto je třeba, abychom tuto lásku měli, abychom se denně zkoumali a denně znovu sebe revidovali: odпустиť jsem, abychom mně mohlo být odpuštěno? Mám dost lásky, abychom mně mohla přikrýt mé hříchy? Pak můžeme mít naději, že Bůh svou nekonečnou láskou donlí naši lásku nedostatečnou, a naši vůli odpuštění svým odpuštěním z milosti. Proto: "Bdětež! Nevíte zajisté dne ani hodiny!"

Být znamená být stále na pozoru, být stále připraven, být vnitřně vyrovnan. Vždyť nevím dne ani hodiny, kdy Pán zavolá. Naše vyrovnanost a pohotovost se bude přenášet i na naše okolí. Klid v naší duši bude působit na všechny kolem nás a bude je upevňovat ve víře ve věčný život. Nedávejme se přemáhat hříchem, ale přemáháme hřích dobrem.

"Amen, amen pravím vám: Přijde hodina,

a nyníť jest, kdy mrtví — to jest duchovně mrtví — uslyší hlas Syna Božího, a kteříž uslyší, živi budou.

Kdo slovo mé slyší — a také ho poslouchá — má život věčný a na soud nepřijde," praví Pán.

•

Já věřím v svého Mistra moc
a smrt mne neleká.
Já vím, že svítí v bouř a noc
mi přistav zdaleka.

Nuž přijmi země kořist svou —
což jest mi těla chýš-
Než klesne tam v tmou hrobovou —
můj duch z ní vyšel již!

Ten ~~hdu~~ nad vši prachu porobou
už nebes dýše vzduch,
a světlem mu i ozdobou č
sám na věky je Bůh.

ú

Přemysl Pitter:

Může dojít k sjednocení křesťanstva?

Milý Petře! Píšeš: "Dlouhou dobu mi leží jedna otázka na srdci a nedá mi pokoje. Měl jsem možnost nahlédnout do různých církví a docházím k názoru, že není dobré, že isme Ježíše Krista tak roztrhali: na kusy a kousky. Nadělali jsme si mnoho ohrad a ohrádek, do nichž jsme se uzavřeli." A chtěl bys vědět, jakým způsobem může dojít k sjednocení křesťanstva, aby byl "jeden ovčinec a jeden pastýř," "jeden ženich a jedna nevěsta."

Nevěříš v s j e d n o c e n í vnějšími způsoby. — Ani já v ně nevěřím, ale bratrskou spolupráci pokládám za uskutečnitelnou a záhodnou. V tom ohledu bylo v poslední době dosaženo již hodně krásných úspěchů. Zmiňuji se jen namátkou o koordinaci činnosti misijních společností a o součinnosti katolické Caritas s evangelickou Vnitřní misí na poli sociální péče. Spojení nekatolických křesťanských církví ve Světové radě má neobyčejnou důležitost a ekumenické snahy papeže Jana XXIII. se už nyní prakticky projevují ve větší snášenlivosti a proje-

vech dobré vůle na obou stranách. Od těchto snah si ovšem nesmíme slibovat, že by odstranily všechny rozdíly a že by došlo časem k sjednocení v jednom ovčinci s jedním pastýřem. Toto sjednocení si nepředstavuji v oblasti zemské nýbrž jedině v duchovní.

Sjednocení v oblasti zemské nejenže nepokládám za možné, avšak ani za žádoucí. Chtěl bys, aby všechny stromy byly stejné? Krásná je zelená louka, ale ještě krásnější je množství různobarevných a různotvarných květin. Příroda je proto krásná, že je rozmanitá. Avšak přes všechnu svou rozmanitost a rozčleněnost je spojena tajuplnými zákony a pouty, které z rozličnosti tvoří soulad, souzvuk. To platí i o přírodě na vyšších stupních, o přírodě v oblasti duševní a duchovní, tedy kulturní a náboženské. Bůh je tak neskonalé moudrý a má tolik tváří a vlastností, že ho nelze vystihnout a vyjádřit jedním způsobem. — Proto lidé na různých stupních, za různých podmínek, s různých hledisk vyjadřují Boha způsobem, jak právě se jim jeví a jak jim toto vyjádření nejlépe odpovídá. Je zcela přirozené, že lidé, kteří si svými názory stojí hlíže, se sdružují a tvoří to, co nazýváme církvemi. Možná, že nena- deš církev, která by naprosto odpovídala tvým představám a nebudeš s to, aby ses přimkl k jedné z nich. Chápu takové jedince, kteří nemohou jinak, než jítí onou úzkou cestou do království Božího, cestou, jež ústí ve dveřích, kterými mohou proít jen oni sami. I když nebyli zapsáni v žádné církevní matrice, nebyli bezvěrci ani bezkonfesní. Jejich lidskými slovy nevyjadřitelná víra a jejich vzrání, které se nehodilo do žádné náboženské příhrádky, přec jen je zařad'ovaly do neviditelného bratrstva, které se zjevuje v básnickém zření Otakaru Březinovi. O tom, kdo kam patří, ví jedině Pán a jen on sám zapisuje jména do své nebeské matriky.

Přesto jsem toho přesvědčení, že je přirozené a žádoucí, aby se věřící uvědoměle věleňovali do náboženských útvarů, které nejvíce odpovídají jejich vnitřnímu založení a směru. "Není dobré býti člověku samotnému" platí i v tomto ohledu. Neexistuje "lidstvo". To je abstraktní pojem. Existují jen jednotliví lidé, kteří vstupují v manželství, dá-

vají vznik rodinám, rodiny národům a národy lidstvu. Snad je možno vykořeněnému jedinci žít bez národního povědomí a cítit se světoobčanem. Kosmopolitismus je tragický zjev dnešní doby, jež zbavila nesčíslné jedince rodiny, domova, vlasti, národa. Být členem rodiny a národa je přirozené, normální, zdravé. To nevylučuje lásku k rodinám a národům ostatním. Rodina, příbuzenství a národní sou- ručenství nám dává záštitu a mravní oporu a ukládá nadosobní a nadnárodní úkoly.

Právě totíž platí pro oblast duchovní, náboženskou. Člověk nábožensky neživý se spokojí s náboženským prostředím, do kterého se narodil, v němž byl vychován. Jakmile však počne nábožensky myslet, bude toto prostředí zkoumat, srovnávat s vlastními zážitky, a to ho možná povede do prostředí jiných, jako vedlo tebe, milý Petře. Možná, že pak bude stát na rozcestí jako stojíš ty. Z dětských střevíců se vyzul a neví, které jiné obout. či má-li zůstat bos. Ale být bosý v nepohodě a mrazu není příjemné ani zdravé. Nemít oporu v duchovní rodině v nepohodě a mrazu okolního světa naší zmatené doby je na pováženou. Proto radím každému: najdi si místo, kde by ses mohl cítit a spoít trochu jako doma. Tradice rodová, národní, náboženská má v sobě cosi jako záruku spolehlivosti, a je velmi významným činitelem. Ovšem, zvržená tradice znamená domýšlivost, pýchu, nesnášenlivost, sobectví, zlost. Tradice živá a stále obnovovaná je celý arsenál ctností a duchovního bohatství.

Přimkl ses, Petře, k tradici českobratrské a chválím tě za to. Je nejkrásnějším květem na stromě našeho národa. Nesmí však zůstat stále jen květem. Je načase, aby se květ změnil v plod, aby naše českobratrství nebylo stále jen jakousi ozdobou stromu národa, ale stalo se plodnou, životodárnou silou právě v naší době, v níž víchř nihilizmu strhává všechny půvabné, ale chabé květy.

Přitom nezapomeň, že jako Ježíšovi učedníci budeme vždy na tomto světě, ve vlastním národě, a někdy snad i ve své rodině a církvi, cizinci a přistěhovalci, zkrátka, že na této zemi nemáme trvalého domova. Neboť náš skutečný domov není v útvarech pomíjivých, ale pravý domov máme u Boha v nebesích.

BESEDA

A. P. Čechov:

STUDENT

Z počátku bylo pěkné, klidné počasí. Drozdí pohvizdovali a v okolních bažinách cosi živého žalostivě zaskučelo, jako když houknež do prázdné láhve. Vylétla sluka a za ní jarním vzduchem ozval se výstřel, který ve-sele zaburácel. Ale když šero zahalilo les, zafičel od východu nepříjemně studený a pronikavý vítr. Kaluže se pokryly ledovými jehlicemi a les nabyl nepřívětivého, pustého a odpudivého vzhledu. Začíslo zimou.

Ivan Velikopolskij, student na duchovenské akademii, žalmistův syn, vracel se domů — byl se podívat, jak ptáci táhnou. Po celou dobu šel po stezce mezi mokřinami. Prsty mu zkréhly a tvář se mu od větru rozhořela. — Zdálo se mu, že tento nenadálý nápor chladu narušil veškerý řád a soulad, až z toho sám přírodě bylo úzko, takže večerní soumrak houstl rychleji, než bylo nutno. Kolikolem bylo pusto a nadobyčej ponuro. Jenom na vdovích zelinářských zahradách poblíž řeky plápolal oheň. Jinak dokola po okolí i tam, kde byla ves, vzdálená přes čtyři versty, všechno bez rozdílu tonulo v chladných večerních mlhách. Student si vzpomněl, že ve chvíli, kdy odcházel z domova, jeho matka — sedíc bosa v předšíní na podlaze — čistila samovar, zatím co otec ležel na peci a pokračoval. Protože byl Velký Pátek, nevařili doma žádné jídlo a na člověka doléhal mučivý hlad. A nyní, choule se zimou, student přemítal o tom, jak zrovna takový vítr duť kdysi za časů Rurika, Ivana Hrozného a Petra Velikého; za jejich vlády byla stejně hanebná bída a hlad; stejně děravé doškové střechy, stejná nevědomost; všem bylo teskné, všude byla stejná pustota, tma a pocit zdeptanosti. Všechny ty hrůzy už tu byly, jsou a budou. Uplyne tisíc let, aniž se život zlepší. Seminarista pozbyl chuti vracet se domů.

Zelinářským zahradám se říkalo "vdovské", protože je udržovaly dvě vdovy; matka s dcerou. Hořící hranice dříví vydávala žár, polena praskala a oheň kolem dokola ozařoval zoranou zem. Vdova Vasilisa, vysoká, tlustá stařena v mužském polokožichu, stála vedle

ohniště a zadumaně hleděla na plameny. Její dcera Lukerie, malá, od neštovic podobaná a přihlouplé tváře, seděla na zemi a myla kotlík a lžíce. Zřejmě právě dovečerely. Bylo slyšet mužské hiasy; to místní nademci napajeli v rece koně.

"Tak vidíte, máme znovu zimu," řekl student a přiblížil se k ohni. "Dobrý večer přeju."

Vasilisa sebou trhla, ale jakmile poznala studenta přívětivě se na něho usmála.

"Na mou věru, že jsem tě hned nepoznala," odpověděla. "Vypadals jako pán."

Dali se spolu do hovoru. Vasilisa byla zkušená žena; kdysi sloužila jako kojna v panských rodinách, později bývala chovou u dětí. Vyjadrovala se proto vyoraně a z tváře ji nemizel mírný a rozvážný úsměv. Její dcera Lukerie, vesnická žena, kterou muž často zmlátil, jenom mžourala na studenta a míčela. Měla divný výraz jako by byla hluchoněmá.

"Právě za takové chladné noci, jako je dnes," ohříval se apoštol Petr u ohně, "rozhovořil se student a natáhl ruce k plamenům. "To znamená, že tehdy bylo taky chladno. Ach, babičko, jaká to byla strašná noc! Úžasně teskná a dlouhá noc!"

Zahledel se dokola na soumrak, nervózně trhl hlavou a zeptal se:

"Bylas přece v kostele a slyšelas čtení pašijních evangelií?"

"Jak bych nebyla," odpověděla Vasilisa.

"Vzpomínáš si tedy jak při poslední večeři řekl Petr Ježíšovi: "Jsem hotov s tebou jít i do žaláře a na smrt." A Pán mu odpověděl: "Pravím tobě, Petře, neozve se dnes kohout, dokud třikrát nezapřeš, že mne znáš." Po večeři jala Ježíše smrtelná úzkost v zahradě a modlil se, zatímco nebohý Petr v duši zemdlel, ochabl, víčka se mu přivírala, takže nedokázal přemoci spánek. Usnul. A potom, jak jsi už slyšela, téže noci políbil Jidáš Ježíše a vydal ho jeho mučitelům. Spoutali Ježíše, aby ho odvedli k veleknězi, a zbičovali ho. Petr pak, výčerpaný, zmučený úzkostí a strachem — vš, jak byl nevyspalý — nějak tušil, že každou minutu se na zemi stane něco hrozného. A šel zdaleka za Ježíšem. Vroucně ho miloval a nyní zdálky viděl, jak tloukli . . ."

Lukerie odložila lžice a ztrnule se zadívala na studenta.

"Přišli k veleknězi," pokračoval, "a začali Ježíše vyslýchat. Mezitím dělníci zapálili uprostřed dvora oheň, protože bylo chladno, a ohřívali se. I Petr stál s nimi u hranice dříví a také se ohříval, právě tak jako já se teď u vás ohřívám. Když ho zahiédla jedna žena, vykřikla: "I tento muž byl s Ježíšem!" Znamenalo to, že i jeho mohou a mají předvést k výslechu. Nepochybně, že se všichni sluhové, kteří stáli u ohně, zadívali podezíravě a nevražlivě na Petra. Byl zaražen a odpověděl: "Neznám tohoto člověka." A zanedlouho opět někdo jiný v něm rozpoznal jednoho z Ježíšových učedníků a řekl: "Ty také jsi jeden z nich." Ale on znovu zapřel. A po třetí se k němu někdo obrátil: "Zdaližpak jsem tě dnes s ním neviděl v zahradě?" On po třetí zapřel. Hned na to zakokrhál kohout a Petr — zahlédnuv z dálky Ježíše připomněl si, co mu Pán řekl při večeři . . . Vzpomněl si na to, vzpamatoval se, vyšel ze dvora a bolestně se rozplakal. Evangelium nám praví: "I vyšed ven, plakal hoře." Jasně to vidím: tichý, velmi tichý, a temný, hluboce temný sad a z toho ticha je sotva slyšet přerývané lkání."

Student povzdychl a zadumal se. Usmívající se Vasilisa najednou zavzlykala a velkě, hojně slzy stékaly ji po tváři. Zastřela si rukávem obličej před ohněm, jako by se styděla za svůj pláč. Lukerie — se zrakem stále upřeným na studenta — zbrunátněla, tíhá a napětí prostoupily její výraz, jak tomu bývá u člověka, který zápasí s prudkou bolestí.

Nádeníci se vraceli od řeky a jeden z nich, vyšvihnuv se na koně, přiklusal tak blízko, až se zář ohně na něm zatřepetala. Student popřál oběma vdovám dobrou noc a pokračoval v své cestě. Znovu ho pohltilo šero a znovu ho ruce zábly. Dul divoký vítr, zima ve skutku navrátila. Kdo pak by věřil, že pozítří bude velikonoční neděle!

V tu chvíli zamyslel se student nad Vasilisou: jestliže ona zaplakala, to znamená, že všechno, co se v onu strašnou noc událo s Petrem, má k ní nějaký vztah . . .

Ohlédl se. Osamělý oheň pokojně se mihl v soumraku a nebylo už u něho vidět žádné lidi. Student se znovu zamyslel: Jestliže

Vasilisa zaplakala a jestliže její dcera se vzrušila, stalo se to tak zřejmě proto, že událost, o které on jenom vyprávěl a která se udála před více než devatenácti staletími, má vztah i k přítomnosti — k oběma ženám a nepochybně i k zdejší osamělé vsi, k němu samému a vůbec ke všem lidem. Jestliže se stařenka rozplakala, pak rozhodně ne proto, že Petr je jí blízký. Celou svou bytostí je zaujata tím, co se dalo v Petrově duši.

V jeho srdci náhle zajasala radost, ba dokonce se na minutku zastavil, aby si oddechl. Minulost — uvažoval — je spjata s přítomností nepřetržitým řetězem událostí, z nichž jedna vyplývá z druhé. Také jemu se zdálo, že právě postřehl oba konce tohoto řetězu: dotkl se prvních článků a zároveň ucítil zachvěv druhého konce.

Když pak se na prámu přeplavil přes řeku a vystoupil na kopec, odkud se mu naskytl rozhled na rodnou ves i na západ, kde v uzounkém pruhu zkomíraly chladné červánky, znovu se zamyslel. Uvažoval o tom, že Pravda a Krása, která určila směr lidského života tam v zahradě a na dvoře velekněze, platí nepřetržitě až dodnes a zřejmě je tím nejpodstatnějším v lidském životě a vůbec na zemi. Ponenáhlu ho ovládl pocit mládí, zdraví a síly — bylo mu pouhých dvaadvacet let — a nevýslovně libezná naděje na nepoznanou a tajemnou blaženost. Život se ukázal úchvatný a zázračný i plný hlubokého smyslu.

*Z ruského originálu přeložil
František Laichter.*

"Evangelium je svíce nohám našim a světlo na cestu. Ne oslňujíc ohňostrojem nad našimi hlavami, nýbrž pravda pro život. Kdo věrně slyší toto evangelium, ten jím cestou svého života svítí." (Na každý den, 1962).

Naše pověst jest to, co o nás muži a ženy smýšlí; charakter jest to, co o nás Bůh a andělé vědí. — Paine.

Jsou knihy, jejichž nejlepší část jsou desky. — Dickens.

Otakar Odložilík: Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka.

domněnka, že zámožný moravský šlechtic posílal za synem přiměřené částky peněz a že nejspíše přispěl i na tisk knížky v tiskárně Petra Santandena.

Jan Jiří z Náchoda a Václav Lavín si za sluhují označení za průkopníky. Jejich příchod do Ženěvy měl živý ohlas mezi studenty i měšťany a upozornil jak na jejich rodnou Moravu, tak na Jednotu bratrskou.

8. Dva bohoslovci.

Dne 12. října 1579 byli v Ženěvě zapsáni dva studenti bohosloví, Jan Lánecký — Lanecius rodem ze Strážnice na Moravě a Samuel Simonův, Čech ze Sušice.

Zápis neprozrazuje, ba ani nenapovídá, jak dlouho pobýli v Ženěvě, pod čím vedením studovali, s kým se tam stýkali, než přišel čas návratu do vlasti. O Samuelovi, kterého Bratři nazývali Sušickým, je v jiném prameni zapsáno, že byl zřízen na kněžství ve Slavkově roku 1584. O Laneciovi zatím nemáme takového nebo podobného údaje.

Sušický se zřejmě osvědčil v duchovenské službě, neboť na synodě, kterou Bratři konali v Lipníku v "pondělí po Mistru Janu Husovi" 1591, byl volbou povolán do sboru starších. O necelý rok později zasedala synoda zase v Lipníku — bylo to příhodné místo, protože tam vrchností byla paní Kateřina z Ludanic, horlivá členka Jednoty, která si jako vdova vzala nejbohatšího šlechtice v Čechách Petra Volka z Rožmberka. Nuže, na té synodě začátkem června 1592 určili starší, aby Samuel Sušický a Jakub Narcis jeli do Polska a zastupovali české a moravské Bratři na synodě v Šamotulách.

Roku 1594 dospělo ke konci veliké dílo, překlad Písem svatých. Ještě než kralická tiskárna dala do oběhu šestý svazek, přetisk Blahoslavova vzdělání Nového zákona, uvažovali starší o druhém vydání. Mělo vyjít v jednom svazku bez poznámek, aby nebylo tak drahé jako první vydání a snáze se rozšířilo mezi čtenáře. Dohled nad tiskem měl vykonat Jiří Streyc. Na synodě, kterou Bratři svolali do Přerova k polovici července 1594, se stalo rozhodnutí, aby Streycovi byli nápomocní Samuel Sušický, Adam Felinus a br. Mikuláš, jehož rodové jméno není uvedeno. Měli bedlivě přehlédnout text, avšak ne-

jít v opravách příliš daleko. Je vidět, že se Sušický obíral po návratu se Ženěvy biblickými studii, když mu byl svěřen takový úkol.

Na sklonku XVI. století spravoval Sušický bratrský sbor v Mladé Boleslavi. Se svým stádcem požíval svobody, které město dosáhlo vyvázáním z poddanského svazku a proměnou roku 1595 na město královské. Z místa tak významného, jako byla služba boleslavského sboru, mohl Sušický vystoupit už jenom o stupeň výše. Vskutku také byl brzo vyhlášen za seniora (Bratři někdy užívali názvu biskup) a byl k tomu úřadu zřízen v "pátek po Mistru Janu Husovi" 1599. Než jeho působení ve správě severočeské oblasti nebylo dlouhé. Roznemohl se v pátek před nedělí devátou po sv. Trojici a v tu neděli "život svůj dokonal". V knize úmrtí, kterou Bratři pečlivě vedli, písař připojil k záznamu o nemoci a smrti poznámku: "muž vzácný" a za ní ještě zhožný povzdech: "Divná jsou myšlení Tvá o nás, Hospodine".

Připustíme-li, že Sušický měl kolem dvaceti let, když začínal bohosloví v Ženěvě, mohl mít něco kolem čtyřicítky, když se ubíral na věčnost. Jan Lanecius zůstal na světě déle, ale čeho všeho se dočkal, než dohořel olej v lampě jeho života!

V Dekretech Jednoty bratrské, které roku 1865 vydal Antonín Gindely, je zápis o vzpomenuť už synodě v Lipníku na počátku června 1592. Mezi duchovními, které starší povolali před soudnou stolicí, byl Jan Lanecius. Měl se ospravedlnit z několika věcí, z nichž ani jedna nebylo hanlivá. Zasloužil si jistě pokárání za to, že nevracel vypůjčenou postílu ani po několikeré upomínce. Jiná věc, kterou mu starší zazlivali, měla větší dosah. Jan Lanecius si osvojil reformované učení a rozšiřoval mezi duchovními knihy přeložené z latiny do češtiny, které měly výraznou kalvínskou pečeť. V zápise o synodě je výslovně uvedena Bullingerova kniha o protivenství církve, což mohl být spis vydaný původně německy a potom přeložený do latiny Von der schweren, langwirigen Verfolgung der heiligen Christlichen Kirchen z roku 1572.

Jiné tituly jsou méně zřetelné a nelze je určit jenom na první pohled.

Třetí výtku Laneciovi zněla, že "na zámku bývá, disputuje se před leckým kalvinistů zastává, z čehož nemalé pomluvy na nás jdou, že se ke kalvinistům hlásíme." Tato slova působí při výkladu malo potíží — je jenom škoda, že se v zápise neuvádí výslovně, na který zámek Lanecius docházel a před kým se rozhodně zastával reformovaného učení. Starší Jednoty neradi viděli, že Lanecius nadvládu ustálených pořádků a dával zbraň do rukou nepřátelům Jednoty, když ji chtěli napadnout jako ohnisko kalvinismu v českých zemích. Lanecius nezapíral a vyslechl káravá slova . . . "tuze mu domluveno, nevěra jemu dokázána, a postily, aby navrátil, poručeno, knih půjčovati i rozpisovati a na zámku bývati mu zapovědino."

Jan Lanecius nezpůsobil v Jednotě rozkol. Na synodě, která se na začátku června 1598 konala na "Karmelu", t. j. v Mladé Boleslavi, bylo rozhodnuto, jak obsadit uprázdněné sbory. Jan Lanecius byl poslán do Valašského Meziříčí. Roku 1601 se uprázdnil sbor v Přerově. Jeho dosavadní správce Zachariáš Ariston byl zvolen za seniora a odešel do Ivančic. Lanecius šel do Přerova a lepší místo mohl opravdu těžko dostat. Se zámku na návrší nad Bečvou vládl městu od roku 1598 Karel st. ze Žerotína. Od něho se Lanecius nemusel bát výtek, že rozšiřuje knihy kalvinistického zaměření — v zámecké knihovně jich bylo víc, než si sám mohl pořídit a rok za rokem jich přibývalo. Správce sboru měl volný přístup na zámek a Žerotín zase chodil do sboru, kdykoliv prodléval v těch končinách Moravy. Spojení navázané na prahu XVII. století rozloučila až Laneciova smrt na jiném žerotínském zboží, v Kralicích roku 1626. To však jsou příběhy, o kterých bude příhodně psát až v jiné souvislosti.

9. Urozený pán a jeho společník.

Oba bohoslovci Samuel Šimonův ze Sušice a Jan Lanecius byli nejspíše ještě v Ženěvě, když tam přijel muž zvučného titulu Jeroným st. Šlik, hrabě z Holejče a Pozounu, seděním na Kostelci a Ostrově, obojí v severozápadních Čechách. Jeho společníkem na cestách a ve školách byl Matyáš Gryll z

Gryllova, rodák z Rakovníka. K jednomu i druhému jménu se připínají zajímavé životní příběhy, které se pokusíme rozvinout.

Jeroným měl dobré rodové pozadí a naučil se hned v mládí cenit vyšší vzdělání. Jeho otec Jáchým měl za sebou byt ve Wittenberku, kde byl zapsán jenom o rok později než Adam Budovec, totiž 1537. Jeroným projevil sklony ke studiu a po krátkém pobytu v Praze šel také za hranice, a to do Lipska. Jeho průvodcem byl kouřimský rodák Pavel Pressius-Přáza, doktor bohosloví a člen Karlovy koleje na pražské universitě. Jejich jména jsou uvedena v universitní matrice k roku 1573.

Matriky, často náš jediný zdroj poučení, obyčejně zaznamenávají zápis a jenom někdy se zmiňují o jiných věcech, hodnostech, kterých student dosáhl nebo čestných úřadech, ke kterým byl zvolen. Pavel Přáza nezůstal v Lipsku dlouho a roku 1575 se horlivě účastnil jednání o Českou konfesi jako jeden z předních mluvčích strany pod obojí. Za to jeho svěřenec pobyl v Lipsku hodně dlouho a dvakrát byl zvolen za rektora — v Lipsku jako ve Wittenberku měli rektora ze studentů a volivali si k tomu úřadu ne tolik podle prospěchu ve studiích jako podle rodu a hořatství.

V červnu 1576 přešel Šlik z Lipska do Marburku a dal se zapsat na bohosloveckou fakultu. Marburk se klonil spíše k reformovanému vyznání než k lutherství a Šlik se tedy dostal nejenom z jedné školy na druhou, nýbrž i z jedné oblasti do druhé. I v Marburku se brzo vyšinul do popředí a byl zvolen za rektora na akademický rok 1577/8. V jeho období přišel do Marburku i Pavel Přáza za dalším vzděláním.

Dne 30. června 1578 Šlik odevzdal úřad svému nástupci, avšak nevrátil se do Čech, nýbrž zamířil do Anglie. Měl doporučující dopisy od několika německých knížat určené anglickým státníkům, a dostal se bez potíží na oxfordskou universitu. Chodil na přednášky tamních bohoslovců, účastnil se akademických disputací a občas kázal. Dne 5. května 1579 mu universita udělila hodnost bakaláře v bohosloví a vydala mu o tom vysvědčení, stvrzené universitní pečeti. Měl tehdy nejenom

hodnost, nýbrž i viditelné svědectví o literární činnosti, řeč o křesťanském životě, *Oratio de vita cristiana recte instituenda*, která vyšla roku 1578 ve Frankfurtu nad Mohanem.

Šlik nešel z Oxtordu přímo na kontinent, nýbrž zastavil se v Londýně. Tam si pomoci vlivných přátel opatřil doporučující listy, jeden od královny Alžbety, daný 21. května 1579, druhý od canterburského arcibiskupa Edmunda. Není jasné, kterou cestou se bral z Londýna, protože se jeho jméno objevuje v pramenech až v létě 1580. Tenkrát, dne 9. srpna, byl zapsán mezi studenty ženevské university. Zároveň s ním vstoupil na universitu jeho společník Matyáš Gryllus z Gryllova.

Plné jméno, jak je uvedeno v rektorské knize, nás vede mezi rody nedlouho předtím ještě měšťanské. Matyášův otec Jan vskutku začínal na nižším společenském stupni než jeho syn. Nosil zprvu rodové jméno Cvrček, ale když se dostal na školy za hranice, přeložil si je do latiny a psal se Gryllus. Počítal se k předním rakovnickým měšťanům a roku 1571 dostal šlechtický predikát z Gryllova, který přešel i na syyna Matyáše.

Matyáš měl dobré základy ve školním vzdělání z otcovského domu i z místní partikulární školy. Roku 1570 dosáhl v Praze hodnosti bakalářské, a to ve svobodných uměních. Měl tenkrát jenom devatenáct let. O rok později se dal zapsat na witemberskou universitu a vrátil se do Čech asi za rok. Roku 1572 se stal správcem školy v Lounech a za čtyři roky přešel odtamtud do Tábora na podobné místo. Toho roku, totiž 1576, byl v Praze povýšen na mistra svobodných umění.

Mnoho nasvědčovalo tomu, že Matyáš zakotví na universitě v Praze. Roku 1577 byl přijat za člena Karlovy koleje a v příštím roce ji řídil jako probošt. Snad přímo, snad na něčí doporučení se dostal do spojení s Jeronýmem Šlikem. Přišel-li do Ženěvy s ním nebo přímo z Čech, není ze zápisu dost jasné.

V Ženěvě došlo Šlikovo rozhodnutí věnovat se duchovenskému úřadu. Tamní duchovní dali souhlas k tomu, aby kázal německy, což tam dotud nikdo nedělal. Podobá se pravdě, že mu Theodor Beza poradil, aby na-

vázal spojení s Jednotou a nabídl ji své služby. Anídeo Molnár v knize *Boleslavští Bratři* vyslovil domněnku, že Šlik měl nějakou účast i na tom, že konfese bratrská byla zahrnuta mezi reformovaná vyznání v *Harmonia confessionum*. Ani on ani Gryll nepobyl v Ženěvě dlouho. V lednu 1581 se oba dali zapsat na universitu v Basileji.

Ještě než odešel do Basileje, t. j. v prosinci 1580, psal Šlik Bratřím do Čech a na Moravu a žádal o přijetí do Jednoty. K žádosti přiložil opisy doporučujících listů, v tom i psaní anglické královny. Bratři nebyli zvyklí na takovou korespondenci a nevěděli si se Šlikovou žádostí rady. Jak se přibodobní životu bratrských duchovních člen hraběcího rodu, který ztrávil už hodnou řádku let na cizích universitách a měl styky v nejvyšších společenských vrstvách?

Odpověděli po dobré rozvaze, spíše odmítavě než kladně. Šlik se odpovědi v Basileji už nedomáhal, protože někdy v květnu 1581 byl zase ve Strasburku. Chtěje jednání uspíšit, zajel na Moravu k seniorovi Janu Eneášovi. Ústní odpověď zase nebyla ani odmítavá ani přespříliš povzbudivá. Šlik však od věci neupouštěl a oznámil Bratřím svůj úmysl: "oženiti se, statček sobě koupiti a maje, kdo by mu hospodařil, sám v pokoji při knihách seděti, služby vésti a mládence k službě církve při sobě chovati".

Bratři poněkud povolili a přijali Šlika za člena Jednoty. Dále jít se však rozpakovali. Uchazeč nabízel prostřední cestu: působení ve Fulneku, kde bylo Němců rozhodně víc než Čechů. Šlik si rozhodně neposloužil, když začal vyhledávat styky s moravskou šlechtou a hleděl se novým přátelům zavděčit věcmi předtím nevidanými. Bratři dávali na jeho život dobrý pozor a odkudsi se dověděli, že v sídle Jana Šembery z Boskovic na Černé hoře se "dal v dělání jakési elixír vitae nákladné", kterou "potom jako cos znamenitého některým dobrým přátelům rozdával po sklenici." Před koncem roku 1582 dali starší Šlikovi jasně na srozuměnou, že by marně opětovl svou žádost.

Jeroným Šlik se potom vydal do Němec, kde měl dost přátel z let studií a cest. Vrátil se poněkud k prvotnímu vyznání a roku 1584 se stal radou na dvoře witemberského vévody Ludvíka. Myšlenek na duchovenskou

službu se zřekl úplně a roku 1585 se oženil s členkou německého šlechtického rodu z Oettingen. Jeho spojení s českým životem se přetrhlo nadobro.

Matyáš Gryll se po příchodu ze Švýcar vrátil na pražskou universitu a byl zvolen za děkana svobodných umění fakulty. Než už roku 1582 opustil universitní stolicí a přijal místo radního písaře v Žatci. Byl to zdánlivě sestup, avšak co do platu si Gryll nepochybně polepšil. V Žatci se brzo oženil a usadil se tam natrvalo.

Gryll byl členem Jednoty a vyznával její víru s tou příměsí kalvínských zásad, které si osvojili buď za studií nebo z četby mnozí duchovní nebo členové šlechtických rodin. V Žatci však nebylo sboru a snad ani ne skupiny, ke které by se mohl přidružit. Žádal tedy Bratři o pomoc. Rada, které se mu dostalo, byla podepřena zvukným jménem: Bratři čerpali z nějakého spisu Theodora Bezy pokyny, jak žít v diaspoře a neodciziti se víře jednou poznané a vyznávané.

Ani ve službě ani ve styku s lidmi Gryllovi nevadilo členství v Jednotě. Požíval v Žatci veliké vážnosti a roku 1597 byl vyslán na zemský sněm jako zástupce městského stavu. Bylo mu šedesát, když se roku 1611 rozloučil s tímto světem.

10. Moravan v polských službách

Dne 9. dubna 1581 zapsal ženevský rektor několik osob najednou. Šli za sebou podie společenského postavení takto: Jan a Stanislav hrabata z Ostrorogu, Jakub Milzewski z Losie, Jan Jonas, Martin Bukowiecki a Kryštof Lubienicki. U pěti jmen bylo uvedeno, že jsou Poláci; Jan Jonas, nejspíše Jonáš, byl zapsán jako Moravan.

Zápis nás vede ke jménu, které nebylo zrovna běžné. Student k němu nepřipojil jméno rodné obce a tak je těžko určit, odkud vlastně pocházel a jak se dostal z Moravy do Polska. Usuzujeme podle podobných případů, že Jonáš byl členem Jednoty a že se pustil do Polska buď sám nebo s některým bratrským duchovním. Lidem, kteří šli za vyšším vzděláním, nemohla Jednota mnoho poskytnout: kdo se nestal duchovním, uchytili se nejspíše jako vychovatelé šlechtických synků. S nimi se často vydávali na proslulé školy v západní Evropě, a když jim přibýlo let, našli

zaměstnání na některém panství, jestli se znalostmi světa a vědomostmi nevyšinuli ještě výše.

Hrabata z Ostrorogu měla vynikající postavení mezi šlechtou ve Velkém Polsku. Starší z nich, Jakub, se připojil k Jednotě bratrské roku 1553. Zásluhu o to měl přední z bratrských duchovních v polském exilu Jiří Izrael, který působil až do té doby v Poznani. V sídle páně Jakubově, Ostrorogu, byl Izrael lépe zabezpečen a rozvinul tamodtud horlivou činnost obzvláště mezi šlechtou. Jakubův bratr Stanislav, seděním na Grodisku, se přiklonil zase k augsburskému vyznání a stál v popředí luterské šlechty z Velkého Polska. Podle výkladu Jaroslava Bidla Jonášovi svěřenci byli syny předčasně zesnulého Stanislava. Kdo rozhodl o tom, že půjdou na školy v reformované oblasti, nevysvitá ani ze zápisu v Ženěvě ani z jiných svědectví.

Jiným svěřencem Jonášovým byl hrabě Mikuláš z Ostrorogu. S ním byl zapsán na basiilejskou universitu a šel s ním potom na školu, kterou šlechta ráda vyhledávala, protože se tam vyučovalo právu a příbuzným naukám. Byl to Altdorf v německé jazykové oblasti nedaleko od Norimberka. Jméno Mikulášovo a jeho průvodců je uvedeno v tamní matrice k 24. září 1582.

Nikde jsme nenašli údaje, jak dlouho pobyl Jan Jonáš s Mikulášem z Ostrorogu na studiích a kdy se vrátil do Polska. Někdy po návratu do své druhé vlasti přešel do služeb pánů Slupeckých z Konar a jednoho z nich, Felixe, doprovázel na studie do Heidelbergu. Byli tam zapsáni 4. listopadu 1586. Jiné zvukné jméno, které čteme v matrice u téhož data, byl Petr z Wollowicz, palatin smolenský. Byla to později význačná postava mezi litevskou šlechtou: od dubna 1589 do smrti roku 1624 zastával ve velkém knížectví dvorský úřad číšníka.

Jan Jonáš se také někdy po návratu z cest přestěhoval z Polska na Litvu. V zápise o synodě, kterou litevští reformovaní konali ve Vilně na den Nanebevstoupení Páně, je vcden Jan Jonáš jako rektor vilenského gymnasia. Škola vznikla za rozkvětu reformace na Litvě a působili na ní s rektorem ještě čtyři učitelé. Podle jiné zprávy byl Jan Jonáš správcem školy ještě roku 1597.

Jan Jonáš se podle všeho osvědčoval i jako

vychovatel šlechtických dětí i jako gymnasiijní rektor. Dopisoval si s basilejskými bohoslovci Janem Jakubem Grynaem a Amandem Polanem, ale nenapsal ani tenké knížky, která by se pod jeho jménem dostala do katalogů knihoven.

11. K čemu dospějí?

Pánové Krínečtí z Ronova měli v Jednotě bratrské místo hned za jejími předními oporami v Čechách, Krajiři z Krajku na Mladé Boleslavi a Kostky z Postupic seděním na Litomyšli. Jeden z nich Jan st. Krínecký byl v té družině šlechty, kterou Bratři přijali mezi sebe na podzim roku 1530. Rod Kríneckých se časem rozložil na několik pošlostí, avšak nebyl tak bohatě rozvětven jako některé jiné panské domy. Větev, ze které pocházel student, o kterém bude hned řeč, se odvozovala od Viktorina seděním na Dětenicích. Jeho synem byl Jan Albrecht a ten zase dal svému synovi totéž jméno. Kdy se hošík narodil, není známo, ale určitě před rokem 1569, což je datum smrti Jana Albrechta, syna Viktorinova.

Když se Jan Albrecht, kterému budeme říkat prostřední, vydal do světa na zkušenou a na studie, kam jinam měl zamířit, než do škol dotčených nebo docela ovládaných reformovaným duchem? Blízkost rodu Jednotě ukazovala cestu tím směrem. Měl společníky: Bohuslava Felixe z Fictumu a Václava Kustoše Kunětického z Lipky. Odnikud se nedo- vídáme, kdo vytvořil skupinu, vznikla-li doma nebo až za hranicemi. Fictumové byli rod původně německý, ale v XV. století se počesťili. Měli zboží v západních Čechách a příznili se spíše se sousedy nežli s rody tak pevně zakotvenými ve středních Čechách, jako byli Krínečtí. Kustošové se počítali mezi nižší šlechtu a psali se podle Lipky v kraji chrudimském.

Zápis všech tří je v ženěvské knize položen k 5. prosinci 1581. Kdo by si byl pomyslel tenkrát na podzim, co čeká na mladé šlechtice z české země a k čemu jednou dospějí!

Šlechticův synkové nejezdili za hranice k tomu, aby studovali soustavně a připravovali se na zkoušky. Jenom někteří stáli o akademické hodnosti, které studentům z občanských rodin umožňovaly zaměstnání a společenský vzestup. Družina tří, která byla v

Ženěvě na podzim 1581, se někdy na jaře 1582 přestěhovala do Basileje a tam se nejspíše i rozešla. Dne 3. října 1582 se Jan Albrecht Krínecký a Václav Kustoš zapsali na altdorfskou akademii. Pán z Ronova navštívil ještě jednu školu, universitu lipskou — jeho jméno se objevuje v tamní matrice roku 1583.

Na otázku, kam dospějí lidé zřejmě nadaní a způsobilí, není snadná odpověď, když máme po ruce jenom hrstku knih. Václav Kustoš umřel roku 1599, mladý ještě a svobodný.

Odnikud nevysvitá, jestli se Bohuslav Felix stýkal s Janem Albrechtem i po návratu domů. Přebýval v západních Čechách, kde měl zboží Pruněřov a ještě něco majetku jinde. Jeho bratr Kryštof Fictum měl vynikající účast v povstání proti domu habsburskému, kdežto podíl Bohuslavův byl podle všeho menší. Trestu však neušel a doma by nebyl mohl zůstat, i kdyby byl nějak zachránil před úplnou zkázou rodový majetek. Měl kolem šedesátky, když se všechno v Čechách strhlo, a nešel daleko. Usadil se v zemi saské a jeho dva synové Mikuláš a Jan Jiří se rozhodli pro vojenskou službu. Co dělat v cizí zemi bez přirozené základny, statku s polnostmi, lukami a lesy? Důstojníku bylo potřeba, protože vojna byla teprve kousek za svým vznikem.

Jan Albrecht prostřední rozhojnil jmění, které mu zůstalo po otci, opravdu znamenitě. Po strýci Bohuslavovi zdědil Nový Ronov i s Oskořínkem a roku 1614 koupil od příbuzného Rožďalovice. Byl dvakrát ženat po druhé s Johankou Budovcovou z Budova. Měli několik dětí a jednomu ze synků dali jméno Jan Albrecht, kterého povedeme v patrnosti jako mladšího. Byl prý to vzdělaný jinoch, který roku 1615 zastával úřad rektora na pražské universitě.

Strhla se bouře v zemi a Jan Albrecht prostřední jako jeden z předních členů evangelické šlechty v ní měl účast. Roku 1618 byl zvolen do stavovského výboru, který se měl starat o obranu země proti vojskům, která Vídeň posílala do Čech. Byl potom i při jiných důležitých poradách a usneseních a šel, jak se slušelo na někdejšího odchovance ženěvské a basilejské university, s tou stra-

(Pokračování)

85. výročí trvání církve Jana Husa v New Yorku, 18. února 1962.

Z leva do prava u stolu sedí: paní Constance V. Šefl, paní Mary White a paní Helen Svoboda. Stojící z leva do prava: Rev. Bohuslav Šlégr; Mr. Phil. H. Karda; Rev. Bohuslav Hrubý; Rev. Graydon E. McClellan; Rev. Jos. F. Šefl; farář sboru Jana Husa; Dr. Kenneth D. Miller; Dr. Montague White; Rev. Frank D. Svoboda, býv. farář sboru Jana Husa; a Rev. Miloslav Baloun.

M. Balaban:

Větvka

Větvko

v ranní páře

vůni svou zajatá

v dým rosné svatozáře,

růžová pastelko dětských snů

Já vždycky větvko

zimničně zatru

když zurčíš okvětlím

a střásáš rosný dým

větvko v ranní páře

větvko hořící

jak dětské srdce čisté

Do ran mi rozkvětej

Kriste —

Z našeho Siona a odjinud.

Před krátkým časem — v neděli, dne 18. února, 1962 — Husův Českobratrský Sbor důstojně oslavil 85. výročí svého trvání. Dožít se tohoto věku je i pro církevní sbor významnou událostí, neboť na cestách církevního budování se nahlomádí často více překážek, než kdekoliv jinde.

Při dopoledních bohoslužbách byl chrám naplněn členy i přáteli Husova sboru, kteří se sjeli ze širokého okruhu New Yorku. Byli tu návštěvníci a delegace z New Jersey, Connecticut a i ze vzdálenějších oblastí Long Islandu a Staten Islandu.

Býlo to opravdu radostné setkání a srdečné pozdravení bývalých i nynějších členů — vzpomínalo se na doby minulé, na úspěchy i na zklamání, a na celkové výsledky dlouholeté práce.

Při českých bohoslužbách promluvil bývalý farář Husova Sboru, Rev. Frank D. Svoboda, který navštívil své dřívější působiště s manželkou a synem Eugenem. Rovněž přítomen byl Rev. M. Baloun, který obětavě vypomáhal sboru po odchodu Rev. Svobody, než nynější farář, Jos. F. Šefl, se mohl ujmout práce. Rev. Svoboda ve svém kázání vzpomínal mnoho z těch, kteří nás předčili na věčnost, aneb odešli na jiné působiště. Vzpomínky i upřímné poselství se hluboce dotklo všech přítomných. Rozšířený pěvecký sbor Husova chrámu obohatil bohoslužby skvělým přednesem Máchovy "Modlitby" a Malátova Cho-

rálu "Bože velký, Bože všech," pod vedením sbormistra p. Roberta Drumma.

Při anglických bohoslužbách kázal nově ustanovený Generální Presbyter New yorské oblasti, Dr. Gradon E. McClellan na předmět "Církev pod Ůtiskem" a končil prohlášením, že Husův sbor sestává ze členů, jejichž předkové byli pronásledováni pro svou víru a přesvědčení a že houževnatost a opravdovost církevního života je jen utužena a zdvojnásobněna prošlým utrpením a Ůtiskem.

Při bohoslužbách účinkovaly tři pěvecké sbory Husova Chrámu pod řízením geniálního varhaníka a sbormistra, p. Roberta a Drumma, který má opravdové pochopení jak pro práci sboru tak pro českou hudbu.

Ovšem, oslava tohoto druhu musela být doplněna slavnostním obědem, jenž se konal v místnostech České Národní Budovy na východní 73. ulici. Banketový sál byl skutečně přeplněn, takže se musela použít vedlejší místnost a byl půvabně vyzdoben čerstvými květinami. U řečnického stolu se skvěl velký dort s nápisem "Happy 85th Anniversary".

Po chutném a bohatém obědě následoval slavnostní program, na němž promluvili: český, Rev. Bohuslav Šlégr, farář Presbyterního Sboru Hunt's Point, a anglický Dr. Kenneth D. Miller, bývalý ředitel Husova Domu (1914-1922). Oba poukazovali na slavnou minulost a na slibnou budoucnost. Okolnost, že Dr. Miller, rozený Američan, se naučil plynule mluvit česky, přispěla k pozornému a radostnému naslouchání.

Pak následovaly projevy panů Theo. Janáčka a Johnna Nováka za staršovstvo církve, po nichž následovaly zdravotce a dary od jednotlivců i spolků a církví i řádů. Československá církev v Newarku vyslala četnou delegaci s br. F. Krausem včele, jenž za jeho církve promluvil a odevzdal dar.

Blahopřání a proslovy byly protkány zpěvními vložkami Husova pěveckého Sboru, jenž opakoval Máchovu "Modlitbu" za národ a chorál "Bože Velký". Hlavně však se významenal přednesem nového chorálu, zvláště připraveného k této oslavě sbormistrem Drummem na slova, "Bud' zčnán svazek ten, jenž v Kristu víže nás." Protože jak pěvci, tak posluchači hluboce prožívali význam slov skladby, chorál měl tím větší úspěch. K zapění

Husitského Chorálu "Kdož jste Boží bojovníci" byli požádáni všichni ti, kteří v minulosti tento chorál zpívali s pěveckým sborem. Na 35 takových pěvců se přidružilo k přítomnému pěveckému sboru. Chorál vyzněl tak mohutně a působivě, že hosté v celé budově se sbíhali a mnozí slzeli a jiní se i chvěli radostí a povznesením.

V zakončujícím proslovu, farář Josef F. Šefl, po vyslovení díky všem účastníkům slavnosti, zdůraznil hlavně budoucnost, která pod vlivem velkých světových událostí a místních stavebních změn, ukládá nové úkoly a těžká řešení. Nabádal k tomu, abychom si vzali k srdci píseň "Až potud nám pomáhal Hospodin z milosti — Potud není zkrácena ruka Hospodina — Pomáhal a pomůže nám Pán Bůh i nadále — Hospodin, jenž s námi byl, vždycky s námi bude" — a v duchu této písně hleděli do budoucnosti s pevnou vírou.

Byl to krásný a vyjimečný den v dějinách Husova Sboru a je si jen přáti, aby vzrůstal a zkvétal a Bohu sloužil v nastávajících letech, jak to činil dosud. Kéž by všichni ti, kteří nemají vlastního duchovního domova v New Yorku a okolí si přisvojili tento za svůj, a s ním splnili v silnou vysílací stanicí Pravdy Páně. (Zasláno br. farářem Šeflem).

Br. Čeněk Holeček, emer. farář v Pržně na Moravě, zemřel po dlouhé nemoci 28. listopadu 1961. Br. Holeček byl věrným synem církve a i v době dlouholeté práce jako sekretář YMCA v Praze a v Báňské Bystřici, byl vždy v úzkém styku s církví. Po uzavření práce YMCA nacisty a později i komunisty, br. Holeček vstoupil trvale do církevní práce a po mnoho let sloužil jako duchovní vůdce ve sboru v Pržně. Redaktor si rád vzpomíná na br. Holečka, který mu bude vždy příkladem člověka, jež osvědčuje i ve chvílích bolesti, utrpení a nesvobody radostnou víru.

Redakce vysílání Hlasu Ameriky pro Československo upozorňuje naše čtenáře na tyto relace a případné posluchače kdekoli ve světě prosí, aby o svém poslechu napsali na tuto adresu: Voice of America, Czechoslovak Service, Washington 25, D. C., USA. Uveďte laskavě své poznámky k vysílání, dobu poslouchu a vlnu, na které jste vysílání slyšeli.

—VOA.

10. února t. r. zemřel v Praze ve věku 88 let známý čsl. malíř a umělec, Max Švabinský. Československý tisk o něm pravil, že "byl pokračovatelem nejlepších realistických tradic výtvarného umění." Národ umělci Švabinskému byl uspořádán státní pohřeb. Široké čsl. veřejnosti, zvláště té z první republiky, Švabinský byl znám svými portréty prvních presidentů, T. G. Masaryka a Edwarda Beneše.

V poslední době se šíří v čs. tisku stížnosti na nedostatky čs. zdravotnické služby a zároveň jsou často kritizováni čs. lékaři. Večerní Praha vyličila křiklavý případ byrokratismu v pražských nemocnicích 18. ledna: — "Přijela k nám na Petřiny příbuzná z Roudnice a nešťastnou náhodou si tu zlomila nohu. Čtyři hodiny jsme vyjednávali s různými pražskými nemocnicemi, v jedné nás odkazovali na druhou s tím, že nemají místo, že to není jejich obvod atd. Nechyběla ani rada, aby se postižená obrátila na zdravotnický ústav v místě svého bydliště."

Tvorba z 18. ledna rovněž pojednává o nedostatech zdravotnické péče, ze kterých viní na prvním místě pacienty a "vysoký, nepromyšlený konzum zdravotnické péče. — Pacienti chodí k lékaři kdykoliv. Je to přece zadarmo. Tato neuvědomělost občanů způsobuje pak nechvalně dlouhé pobývání v čekárnách, nervozitu lékařů atd. Vždyť leckdy přicházejí lidé k lékaři jen proto, že se chtějí "ulejt z práce", "hodit se marod" atp. Na účet zdravotníků je třeba říci, že nebývají vždy ke svým pacientům vřelí a ochotní —" Zdá se, že by se satirická komedie Leška Kolakovského, která ukazuje, jak v čekárně zubního lékaře pacienti marně čekají na ošetření, asi setkala v Praze se stejným porozuměním jako ve Varšavě. Tam byla ovšem pro nezávadnou sensační úspěch režimem zakázána po několika málo představeních. — FEC.

Z Prahy došla zpráva, že tam zemřel po krátké nemoci herec Vlasta Burian. Zesnulý se věnoval herecké činnosti téměř po celý svůj život. Vrchol jeho herecké dráhy dostoupil v době před druhou světovou válkou. — Postavy jako C. k. polní maršálek patří k jeho nejlepším výkonům.

Pololetní prázdniny na všech školách v ČSSR musily být prodlouženy o dva týdny, aby se zabránilo šíření zvláštní chřipky. — Chřipka, která trvá asi tak týden, zasáhla všechny oblasti republiky.

President římsko-katolické university Gonzaga, the Rev. John Leary, prohlásil, že během příštích dvou generací římsí katolíci dosáhnou absolutní většinu obyvatelstva ve Spojených Státech. Tato skutečnost pak pro vždy vyřeší problém vládní finanční podpory soukromým školám. Volební hlasy rozřeší tuto otázku "demokratickým" způsobem. Páter Leary též připomenul, že v posledních pěti letech celá třetina všech narozených dětí v U.S.A. jest římsko-katolického vyznání. Ve dvaceti letech prý polovička dětí narozených v U. S. A. bude z římsko-katolických rodičů.

Prof. Dr. Adolf Keller, jeden z průkopníků ekumenického hnutí, se dožil 7. února t. r. devadesát let. V roce 1922. Dr. Keller založil Evropský ústřední výbor pro mezicírkevní pomoc. Tato organizace byla později vtělena do odboru pro mezicírkevní pomoc Světové rady církví. Generální sekretář Světové církevní rady, Dr. W. A. Visser 't Hooft prohlásil v Ženevě, že ekumenické hnutí dluží prof. Kellerovi mnoho díky za jeho úsilí o křesťanskou spolupráci v době, kdy podobné úsilí bylo v pravdě chápáno jen malou skupinou lidí. — Prof. Keller žije na odpočinku v Compton v Kalifornii.

Baptistický kostel v Rize byl zabrán sovětskými úřady a bude použit za televizní studio a auditorium. Baptistický sbor nevlastnil budovu již od roku 1940, kdy ji musel předat státu. Bylo mu však dovoleno používání budovy až do září 1961. Baptistická světová federace uvádí, že jen tři z osmi baptistických sborů v Rize jsou otevřeny.

16. února 1962 oslavilo Sokolstvo sté narozeniny své organizace. 14. února dovršila veliká a vznešená myšlenka devadesát sedm let svého trvání ve Spojených Státech.

Připomínáme si výročí uchycení sokolské ideje a připomínáme je též veřejnosti. Duševní a mravní velikost Tyrše a další řady mužů a žen, jejichž údělem byla nadlidská

práce a námaha pro budoucnost národa a jeho prospěchu.

Po všechna léta zasahovalo Sokolstvo, vedeno ideou, v životní proud konání nás všech. Vychovávalo své příslušníky k obecné zdravotní a tak, aby vždy a všude celým životem svým i veškerou činností svou nemslovně prokazovali, že jsou povahově bezúhonnými, silnými a nezlomnými, že jsou bez výhrady oddáni službě lidu, službě vlasti, u plném vědomí, že jen národ zdravý, mravní, výkonně schopný a ukázněný může se vykázat úspěchem na dějišti světovém.

Sokolstvo bylo páteří života národa v rodinách krajích před první válkou světovou, zapasilo o svobodu války. Po válce kladlo nové základy sokolské činnosti ve svobodném státě. Druhý odboj byl veden v duchu sokolského a tisíce příslušníků zahubeno za okupace nacistů.

Radost po skončení druhé světové války neměla dlouhého trvání. Připraven XI. slet všesokolský, ale byl konán již v době, kdy komunistické násilí zasáhlo československý národ a zničilo tam sokolstvo.

Pracujeme o další rozvoj myšlenky sokolské v Americe. Hledíme přispět k sblížení bratří, k utužení lásky vzájemné a k poznání, že jen semknutí v pevný šik můžeme udržet a šířit ideály, které zůstávají chloubou nás všech.

V době, kdy v celém světě se šíří pocit vzrůstající nejistoty mravní, kdy poměry ohrožují spořádaný život, v této době tisícový celek sokolského členstva v pevném semknutí pracovním, s nadšením a obětavostí prokáže, že sleduje stále důležitý a závažný směr: Vytrvalost a sílu nejenom těla, nýbrž i povahy a vůle.

Dále jsme připraveni k obraně demokratických ideálů a politické svobody, tak životných americké demokracii. Stojíme připraveni k jejich obraně neustále a proti každému. Americké Sokolstvo zůstává ukázněným vyjádřením nejlepších tradic amerického způsobu života.

(Karem M. Prechal, starosta a
Bláža J. Čiháková, jednatelka.)

Literatura

Čtenáře t. l. upozorňujeme na znamenitou pomůcku pro studium komunismu a jak mu čelit, kterou napsal Dr. Herman F. Reissig, sekretář rady pro křesťanskou sociální akci Spojené církve Kristovy. Pomůcka nadepsána,

"HOW TO COMBAT COMMUNISM" stojí 20c a lze ji objednat u Council for Christian Social Action (United Church of Christ), 289 Park Avenue South, New York 10, N. Y.

Redakce též obdržela k recenzi knihu od Uptona C. Ewinga, 'THE ESSENE CHRIST'. Kniha vyšla nákladem filosofické knihovny v New Yorku. Obsahuje 438 stran a prodává se za \$5.75. Podtitul knihy zní: "A Recovery of the Historical Jesus and the Doctrines of Primitive Christianity." Podrobnější recenzi přineseme později.

Dopisy redakci

(Západní Německo) "...převod 116 Žalmu od p. Tyralíka v Husově Lidu č. 12/61, se mně velice líbil. Plně vyjadřuje to, co jest řečeno v originále. Zajímalo by mne zda přepracování bylo provedeno přímo z originálu, či byl-li to již překlad z jiného jazyka? — Žalm v převodu p. T. čte se mnohem plynuleji. Existuje-li podobných převodů více, by bych díky zavázán, kdybyste mi je laskavě sdělili. — Přikládám \$1.00 na výdaje spojené s poštovným. — Promiňte chyby v mém dopise. Čeština mně již tak dobře nejde, neboť jsem německé národnosti, ovšem původem z Čech. S pozdravem, A. T."

(Omaha, Neb.) "Přiloženě zasílám šek na \$22.00. Dva dolary jsou na předplatné. Ostatní jako dar na uctění památky mého manžela, Jana Matyse, který byl zabit v automobilovém neštěstí. S pozdravem, L. M."

(Chico, California) "Přiložený šek na \$150.00 je na udržení našeho časopisu. — Pán žehnej vaší práci! — Jsem vdova 83 roky stará. Muž zemřel v roce 1958. Přijeli jsme z Nebraska ze Schuyler 1914 a líbí se nám zde. Čechů už tu však mnoho není, zvláště ne evangeliků. . . . Zasílám srdečný pozdrav a přeji vám mnoho zdaru. A. Pěchota."

(Ceresco, Nebr.) "Přikládám šek na \$15.00. Pět dolarů na předplatné a zbytek k uctění památky Jana Peštála z Wahoo, Nebr. John Peštál, dlouholetý odběratel Křesťanských Listů a Husova Lidu, zemřel náhle počátkem ledna. Bylo mu 79 let. Br. Peštál byl věrným

členem wahoovského sboru. Byl synem zakladatele tohoto sboru, br. Josefa Peštála, St. S bratrským pozdravem, Václav Sklenář."

Předplatné a dary na časopis a práci Jednoty došlé do 15. března 1962.

Mrs. A. Moravec, Stillwater, Minn.	\$5.00
Louis Conrad, Racine, Wisc.	5.05
Josef Petr, White River, S. D.	3.00
Miss Anna Pistora, Chicago, Illinois	10.00
Miloslav Kohák, Jackson Heights, N. Y.	8.00
Mrs. M. Machotka, New York 21, N. Y.	10.00
Mojmir Frinta, New York, N. Y.	3.00
John Elias, Cleveland, Ohio	5.00
Mrs. J. Vavrina, E. Grand Forks, Minn.	5.00
Mrs. Mildred Boubelik, Denver 7, Colo.	2.00
Mrs. Bessie Lojka, Oakland Calif.	5.00
Karel Bujok, Melville, Johannesburg, So. Africa	6.00
Mrs. Anna Marcinko, Lynwood, Calif.	7.00
Mrs. Chris. Havel, Astoria, N. Y.	10.00
Mrs. Václav Miller, Coraopolis, Pa.	6.00
Louis S. Pollack, Vestal, N. Y.	5.00
Dr. A. P. Slabey, Bethlehem, Pa.	10.00
Dr. Daniel Slabey, King William, Va.	10.00
Ludvík Poul, New York, N. Y.	5.00
Vladimír Hercik, Paris, France	10.00
Mrs. Julie Jindra a Mrs. Rose J. Sartory, Pittsburgh, Pa., památce Josefa Holts, Coraopolis, Pa.	5.00
Christian Sisters Union, Nelsonville, Tex.	5.00
Christian Sisters of Temple Czech-Moravian Brethren Church	5.00
John Kolar, Woodford, Va.	2.00
Joe M. Jersak, Outlook, Sask., Canada	7.00
Mrs. Anna K. Hura, Campbell, Ohio	3.00
Mrs. Elizabeth Pavlus, Utica, N. Y.	4.00
Mr. & Mrs. Ant. Vacek, Cedar Rapids, Ia.	4.00
Slovak Bethlehem Congr. Church, Charleroi, Pa.	10.00
Mrs. Mary Cucak, Mingo Jet., Ohio	4.00
Andrew Flender, Cedar Rapids, Iowa	5.00
John Matys Sr., Grimsby, Ont., Can.	3.00
Mme. Boin, Paris, France	2.00
John Vtipil, Prince George, Va.	5.00

S díky přijal a o další pomoc prosí, Národní Jednota čsl. protestantů, Mr. John Opie, pokl., 4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Ill.